

W drodze do neutralności
klimatycznej...

Jak dbać o klimat w codziennym życiu?

Fundusze Europejskie

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

lubelskie
Smakuj życie!

Spis treści:

Publikacja ilustracji książkowej do kolorowania

Pszczoły i owady	str. 3-4
Lasy	str. 5-6
Zieleń i powietrze	str. 7-8
Powietrze	str. 9-10
Oszczędność wody	str. 13-14
Woda	str. 15-16
Woda i odpady	str. 17-18
Oszczędzanie energii	str. 19-20
Energia odnawialna	str. 21-22
Recykling	str. 23-26
Śmieci	str. 27-28
Makulatura	str. 29-30
Zakupy	str. 31-32
GOZ- Gospodarka o obiegu zamkniętym	str. 33-34

Punkt doradztwa klimatycznego

Starostwo Powiatowe w Chełmie

pl. Niepodległości 1, 22-100 Chełm, pokój 147, tel. 82 562 75 11

e-mail: marta.balcerek@powiatchelmski.pl

powiatchelmski.pl/neutralnosc-klimatyczna

Projekt pn. „Podnoszenie świadomości mieszkańców Powiatu Chełmskiego w zakresie neutralności klimatycznej” dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 3.2 Dostosowanie do zmian klimatu i zapobieganie powodziom i suszy (typ projektu 5) Priorytetu III Ochrona zasobów środowiska i klimatu Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

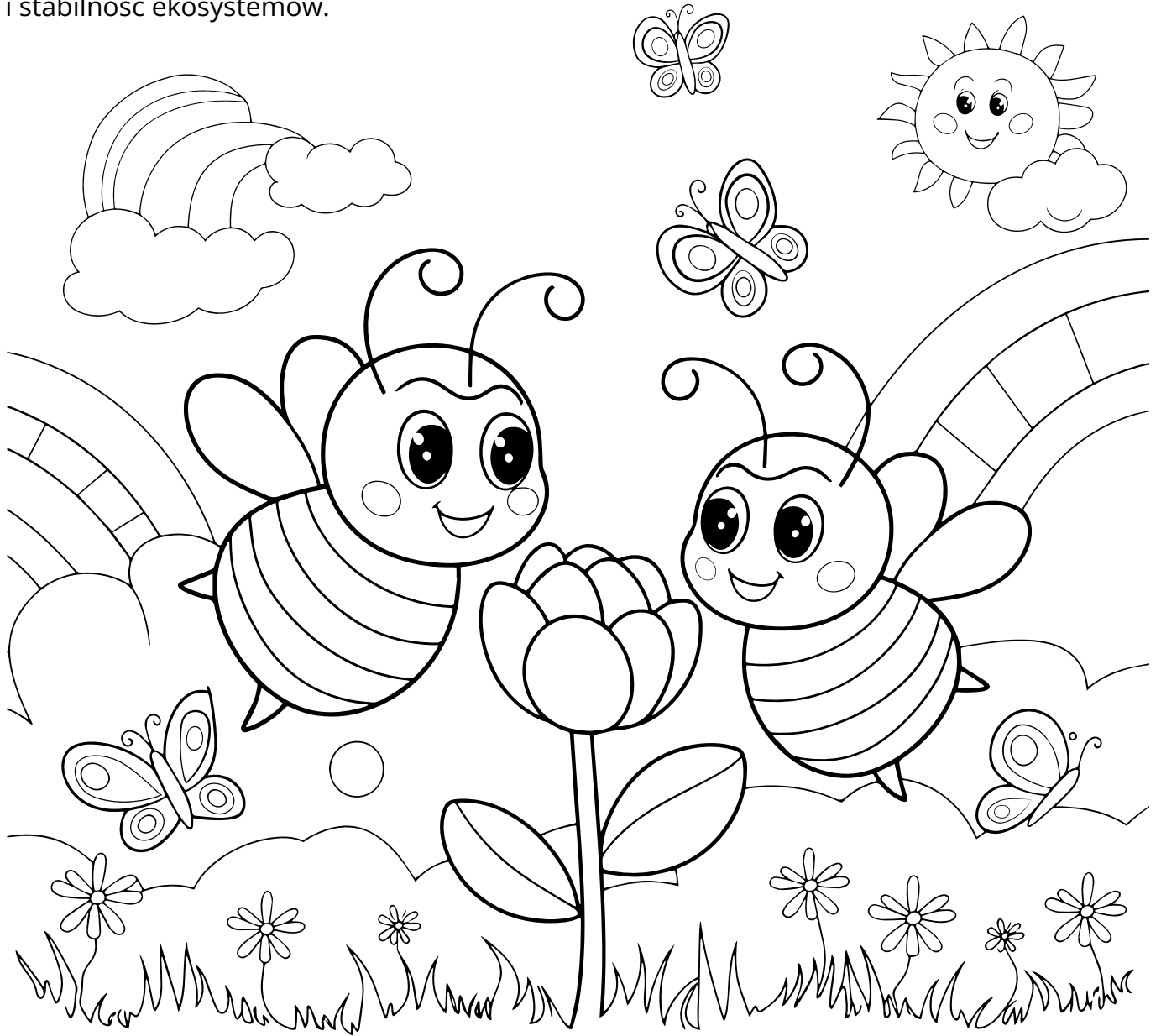
Wartość projektu: 360 000,00 zł

Wysokość wkładu z Funduszy Europejskich: 306 000,00 zł

Projekt realizowany od stycznia 2024 r. do grudnia 2025 r. Środki na realizację pochodzą z Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

PSZCZOŁY I OWADY

Pszczoły to nie tylko producenci miodu, ale również niezastąpione zapylacze, od których zależy przetrwanie wielu gatunków roślin. Ich praca ma ogromny wpływ na bioróżnorodność i stabilność ekosystemów.

JAK MOŻNA POMÓC PSZCZOŁOM?

- Posadź na podwórku, w ogródku lub na balkonie takie kwiaty, które dają pszczołom nektar i pyłek.
- Ustaw w ogrodzie płytkie naczynie bądź wiadro z wodą, aby napić owady.
- Nie stosuj pestycydów ani innych środków chemicznych do upraw.

Domek dla owadów w ogrodzie nie tylko zapewnia schronienie dla naturalnych zapylaczy roślin, ale również owadów, które zjadają różnego rodzaju szkodniki. Dzięki temu będziesz mógł zrezygnować ze środków ochrony roślin, by zwalczać np. mszyce czy przędziorki.

PSZCZOŁY I OWADY

Zadbaj o owady zapylające:

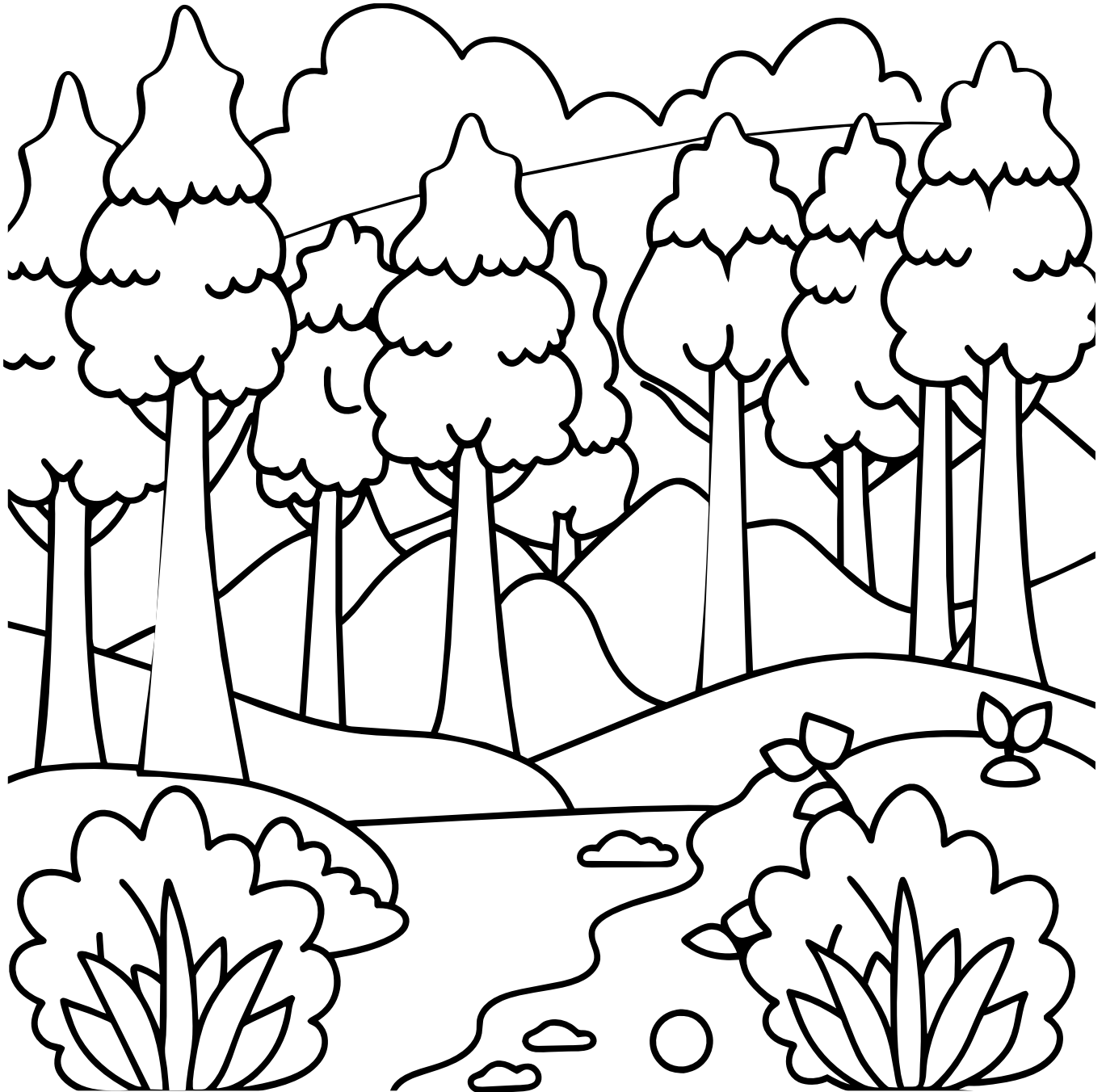
- zrób domki i poidelka dla pszczoł i innych owadów pożytecznych,
- sadź rośliny miododajne,
- zamiast trawnika posiej łąkę kwietną

**Warunkiem dobrych plonów
jest obecność owadów zapylających na polach!**

LASY

Lasy są bezcenne ponieważ łagodzą ocieplanie klimatu.

Jeden hektar lasu liściastego może wyprodukować około **700 kg tlenu**, co stanowi dobowe zapotrzebowanie ponad **2500 ludzi**.

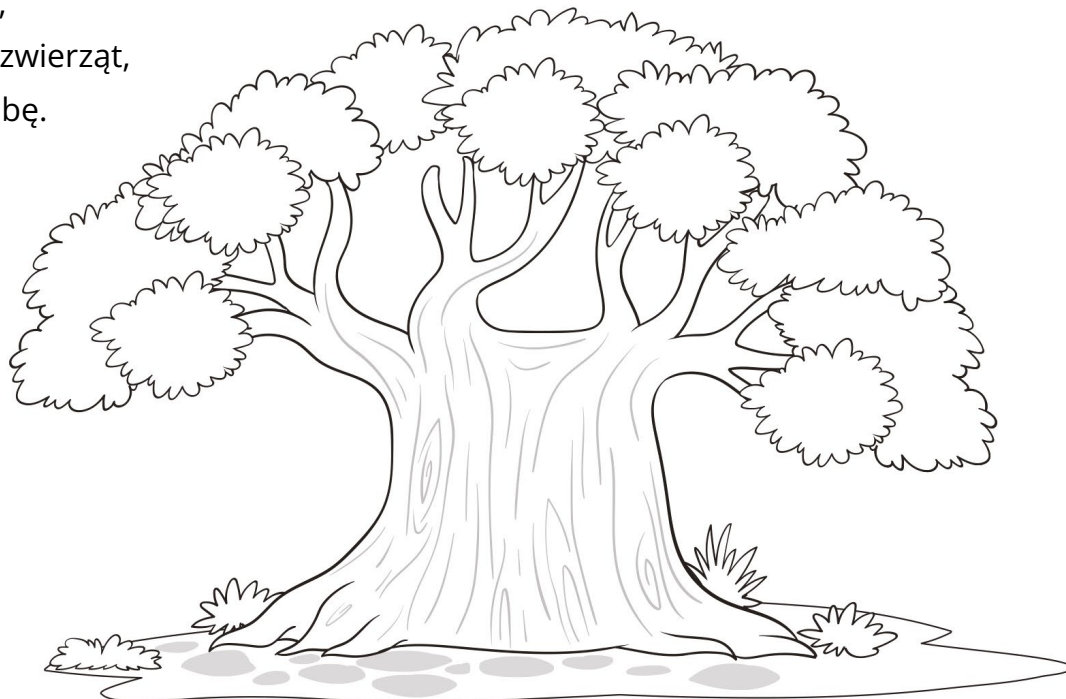
Czy wiesz że:

Aby wyprodukować jedną tonę papieru trzeba ściąć średnio 17 drzew.

LASY

Dlaczego drzewa są cenne:

- filtrują powietrze,
- produkują tlen,
- są domem dla zwierząt,
- oczyszczają glebę.

Czy wiesz, że:

Najokazalszy dąb szypułkowy o nazwie „Bolko” rośnie w Hniszowie, niewielkiej wiosce w powiecie chełmskim.

ZIELEŃ I POWIETRZE

O zieleń dbasz, czyste powietrze masz!
Szanuj drzewa, szanuj zieleń, bo to twoi przyjaciele!

ZIELEŃ I POWIETRZE

Sadzenie drzew pomaga w walce ze zmianami klimatu - poprzez pochłanianie CO₂ drzewa pomagają redukować efekt cieplarniany.

POWIETRZE

Zadbaj o powietrze, którym oddychasz - nie pal śmieci w ogródku oraz w domowym piecu.

PAMIĘTAJ, że każdy domowy odpad powinien trafić zgodnie z zasadami segregacji do określonego pojemnika lub być przekazany do gminnego PSZOK-u!

POWIETRZE

Żeby w powietrzu było czysto, zostań rowerzystą!

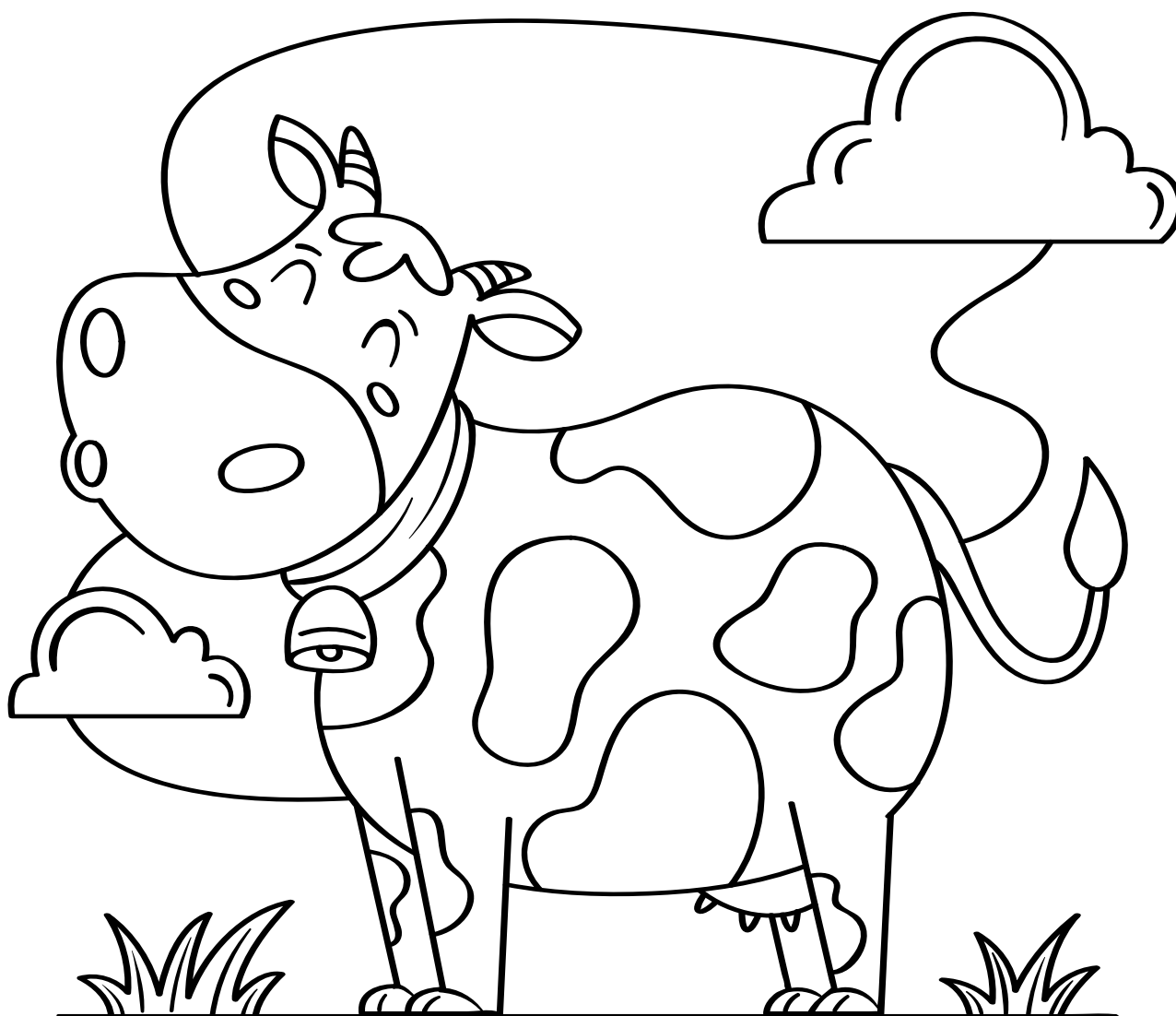
ZWIERZĘTA

Zostaw liście dla jeża

Z liści pozostawionych na ziemi skorzystają także inne zwierzęta, nie tylko jeże. W takiej naturalnej warstwie mieszkają ważne mikroorganizmy rozkładające materię organiczną (i wzbogacające glebę) oraz większe organizmy, w tym oczywiście owady, pająki, a także gady czy płazy. Zimą, póki nie spadnie śnieg, ptaki znajdą tu smaczne larwy.

ZWIERZĘTA

Czy wiesz że:

Metan który powstaje w przewodach pokarmowych bydła i innych zwierząt domowych dostaje się do atmosfery i przyczynia się do wzrostu temperatury naszej planety.

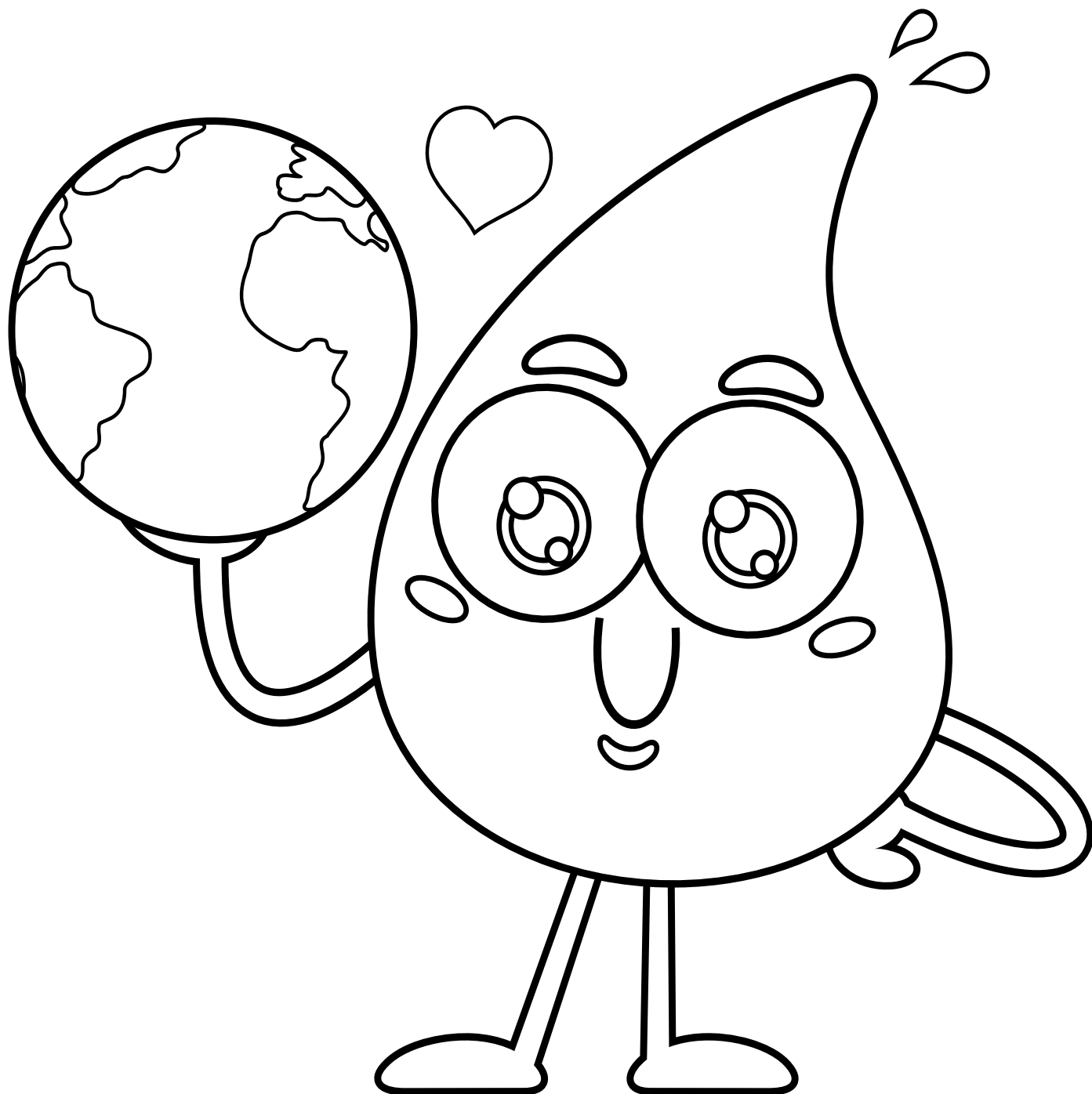
Czy wiesz, że:

Okolo 2 mln ptaków i ssaków wodnych ginie na świecie na skutek połknięcia plastikowych odpadów wrzucanych do mórz i oceanów.

OSZCZĘDNOŚĆ WODY

Ogranicz długie kąpiele w wannie na rzecz krótkich pryszniców.
Oszczędzasz w ten sposób wodę i energię!

OSZCZĘDNOŚĆ WODY

WODA

Zakręcaj wodę w kranie kiedy myjesz zęby.

Bierz raczej krótki prysznic niż kąpiel.

Dokręcaj krany.

W ten sposób oszczędzasz wodę!

WODA

Deszczówka w ogrodzie, czyli ekologiczne podlewanie.
Używaj deszczówki do podlewania ogródka lub mycia samochodu czy roweru.

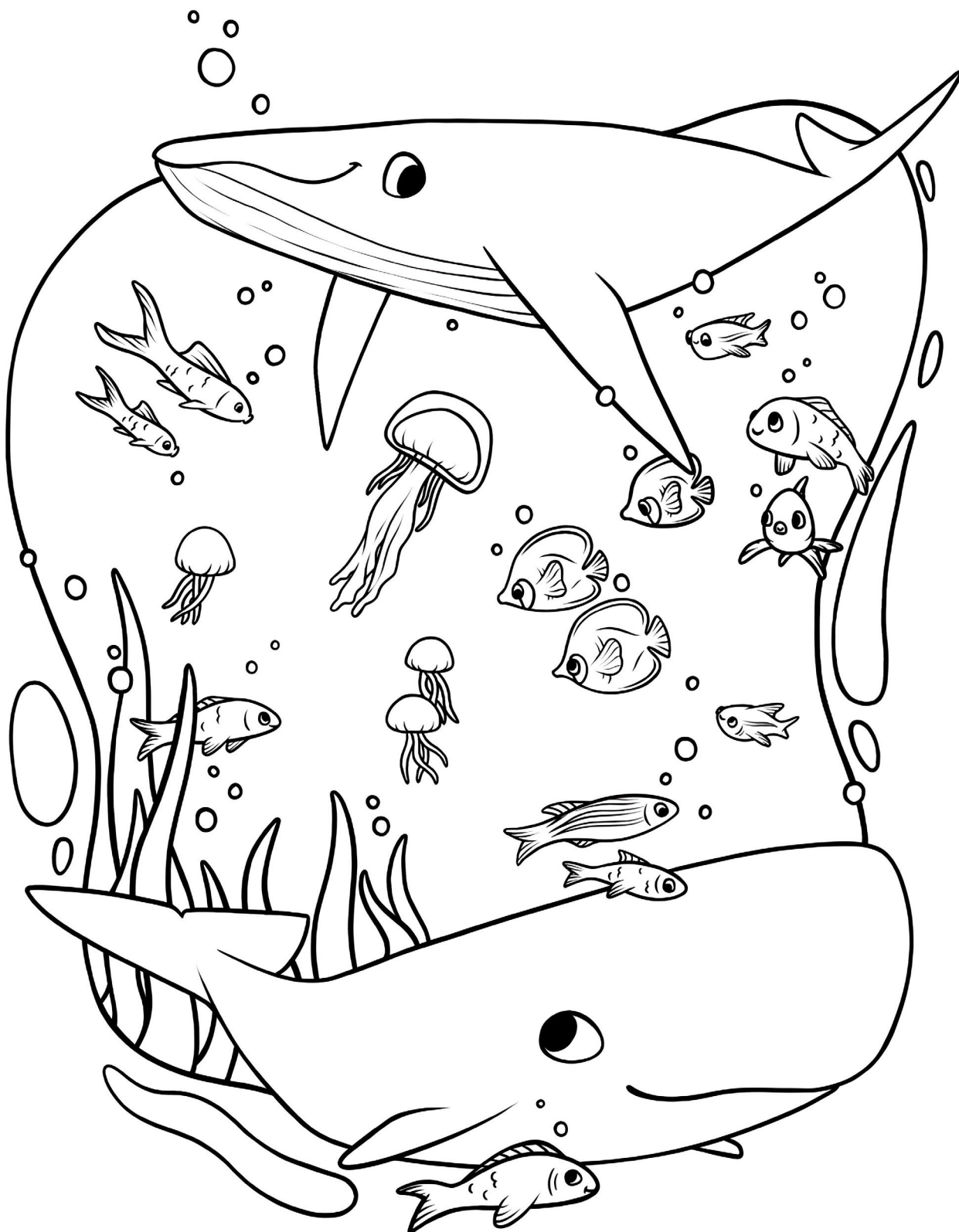

Czy wiesz że:

Jeden litr zużytego oleju silnikowego wylany do rzeki lub kanalizacji jest w stanie zanieczyścić 1 milion litrów wody!

WODA I ODPADY

Bardzo dużym problemem ekologicznym są odpady z tworzyw sztucznych pływające w morzach i oceanach. Każdego roku zabijają one miliony zwierząt żyjących w wodzie.

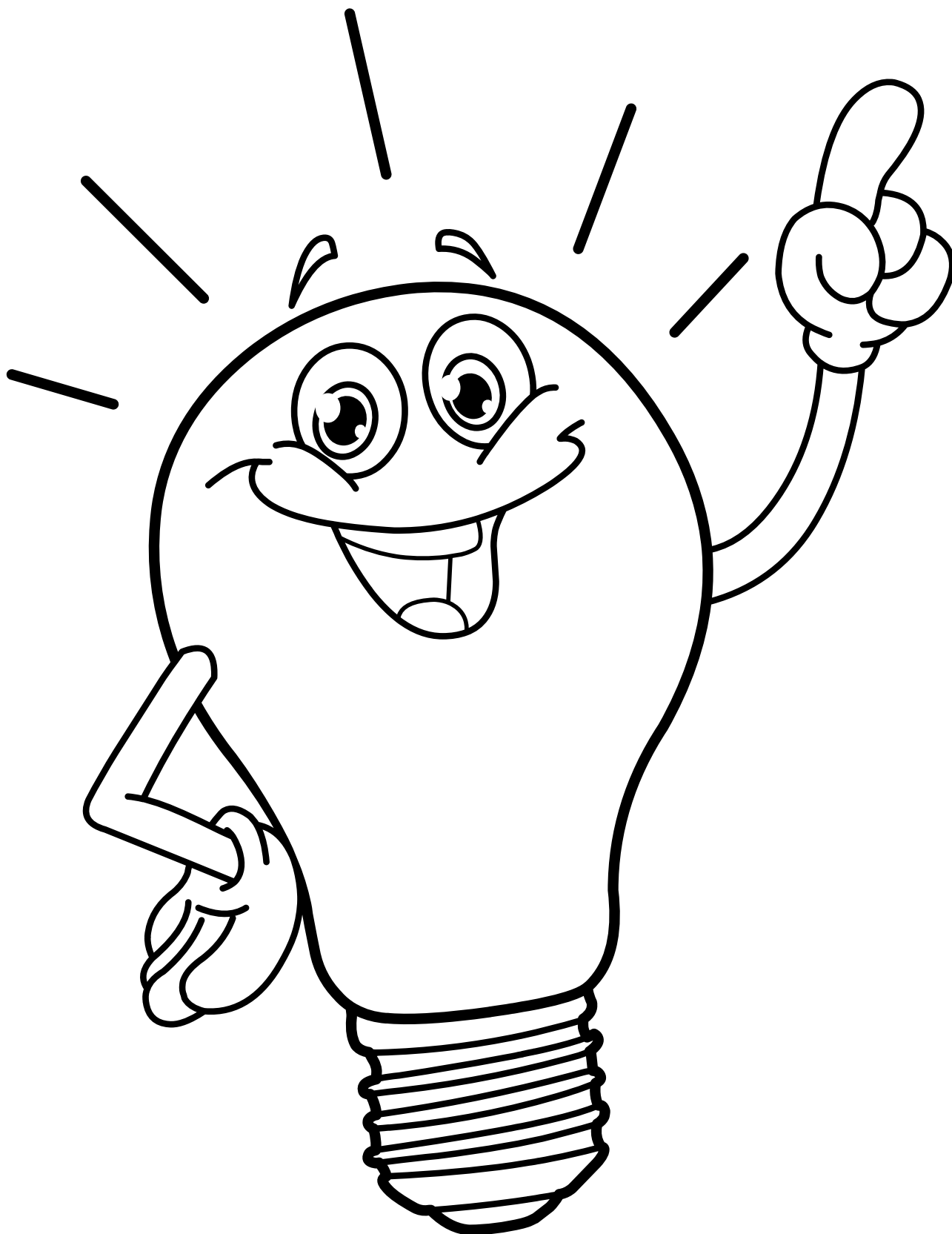
WODA I ODPADY

Odpady rozkładając się często uwalniają chemiczne substancje, które mogą zanieczyścić powietrze, glebę i wodę przez co wpływają negatywnie na środowisko i zdrowie ludzi. Odpady pozostawione w niewłaściwych miejscach zagrażają życiu zwierząt, stają się dla nich pułapką.

OSZCZĘDZANIE ENERGII

Gaszenie światła gdy wychodzisz z pokoju to prosty sposób na oszczędzanie energii elektrycznej. Mniej zużytej energii oznacza mniejsze zanieczyszczenie powietrza i większe oszczędności w domowym budżecie.

OSZCZĘDZANIE ENERGII

Gdy energię oszczędzamy, życie na ziemi przedłużamy!

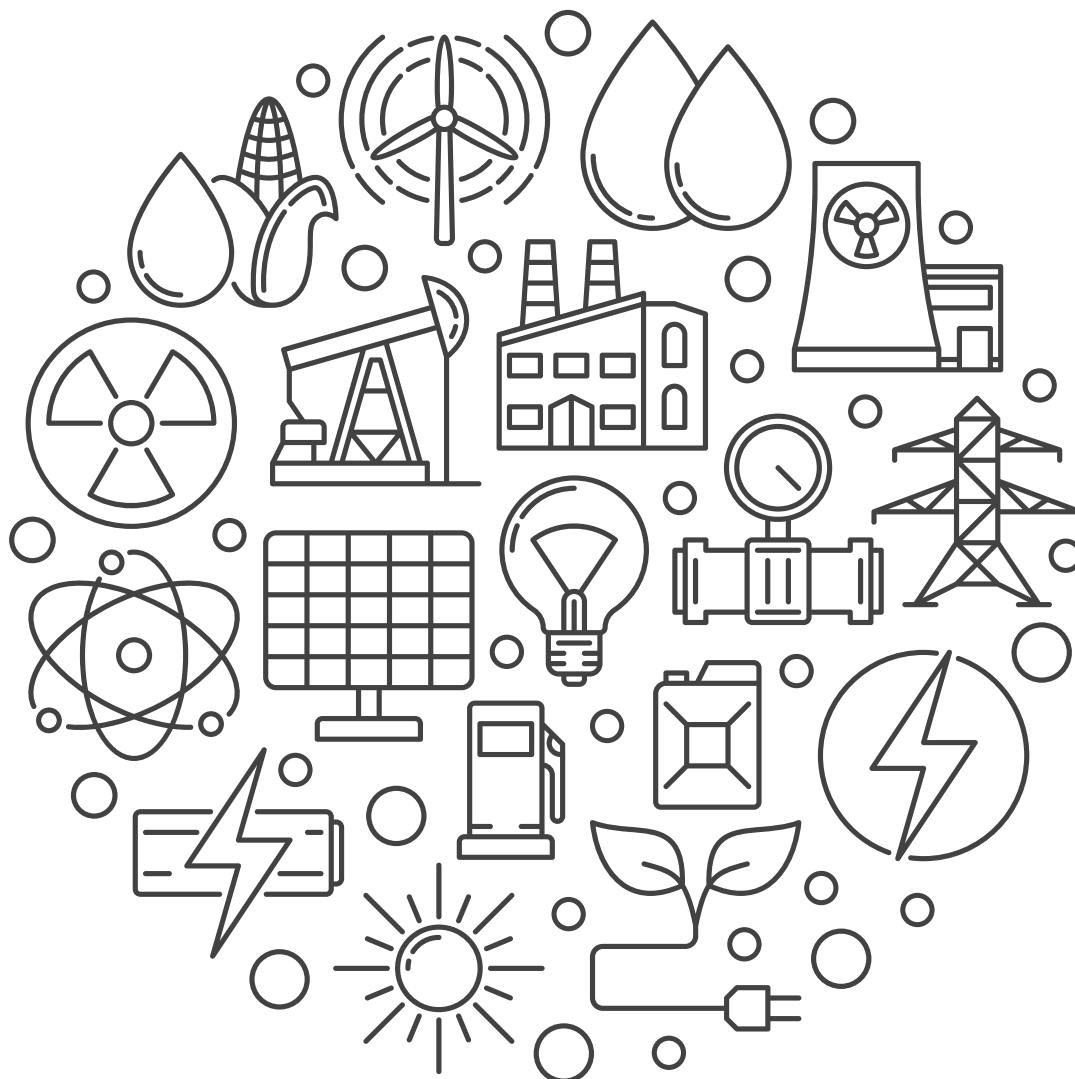
ENERGIA ODNAWIALNA

„Energia odnawialna” pochodzi z odnawialnych źródeł niekopalnych - to np. energia z wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, otoczenia, pływów, fal, hydroenergia, biomasa, gaz z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i biogaz.

Pod skrótem OZE kryją się odnawialne źródła energii, czyli takie których wykorzystanie nie wiąże się z ich długotrwałym deficytem, gdyż odnawiają się w krótkim czasie. Do odnawialnych źródeł energii zaliczamy energię promieniowania słonecznego, energię prądów i pływów wodnych, geotermalną, wiatru oraz energię powstającą podczas spalania biomasy i biogazu.

ENERGIA ODNAWIALNA

Zdjęcie: <https://pixabay.com/pl/photos/biogaz-fermentacja-obornika-naw%C3%B3z-989479/>

Czy wiesz, że:

Biogazownia w Turowcu w powiecie chełmskim produkuje rocznie 8 200 MWh prądu. To tyle ile rocznie zużywa około ponad 4000 gospodarstw domowych. Pozwoli to na uniknięcie emisji 87 000 ton CO₂.

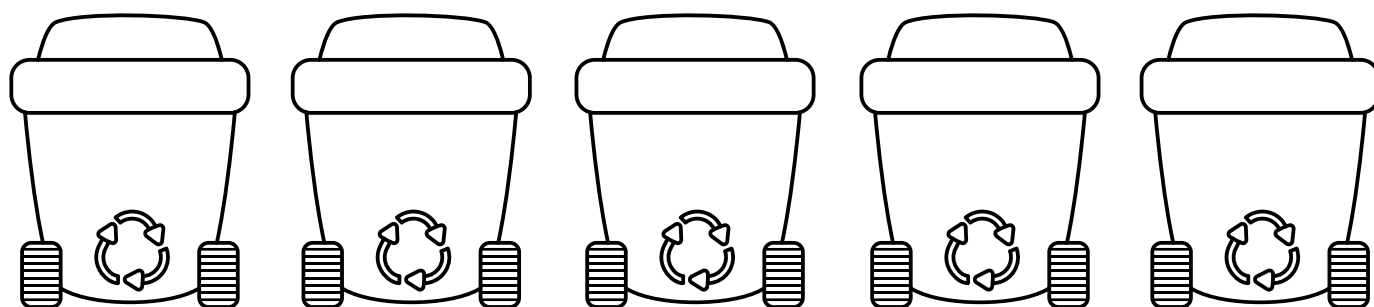
RECYKLING

Zamiast wyrzucać, daj drugie życie. Oddaj, Sprzedaj, Przekaż dalej.

RECYKLING

Segregacja - nic trudnego - zrób dla świata coś dobrego!

RECYKLING

Jeśli nie korzystasz już ze swoich zabawek, gier, książek – zamiast je wyrzucić pomyśl, może jest ktoś inny, komu mogłyby się przydać.

W ten sposób możesz sprawić komuś przyjemność! Przyczyniasz się także do ochrony zasobów środowiska naturalnego!

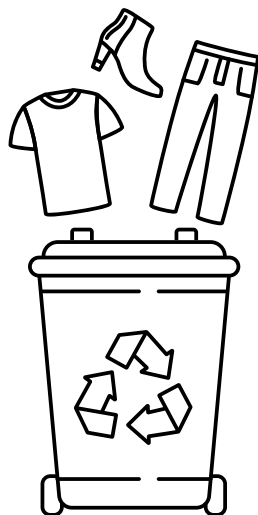
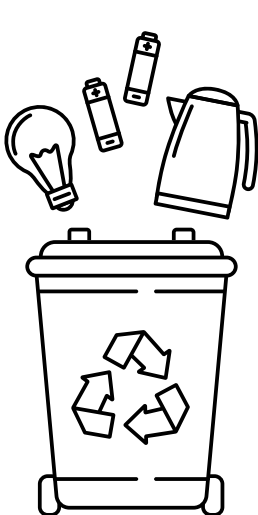
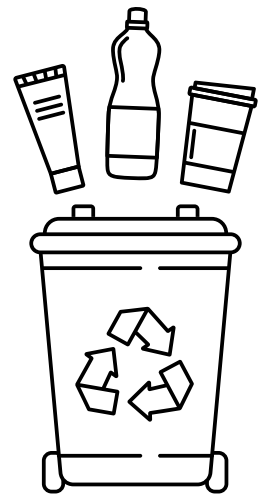
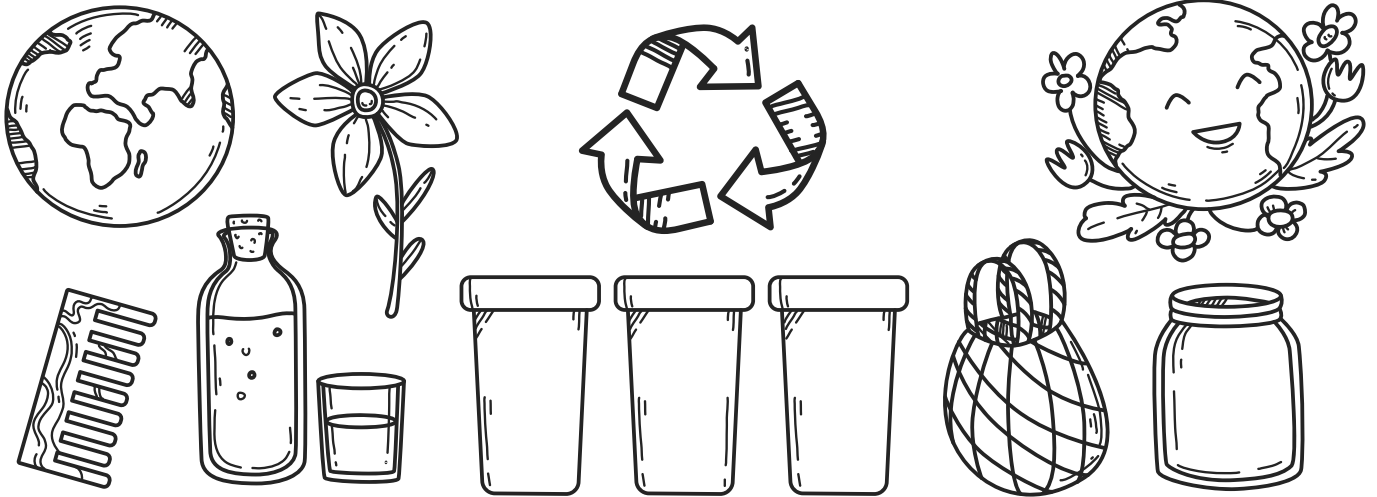
RECYKLING

ŚMIECI

Segreguj śmieci w domu, w szkole zgodnie z zasadami
- dajesz im wtedy „drugie życie”

i nie skazujesz ich na zmarnowanie na wysypisku oraz ograniczasz ich ilość.

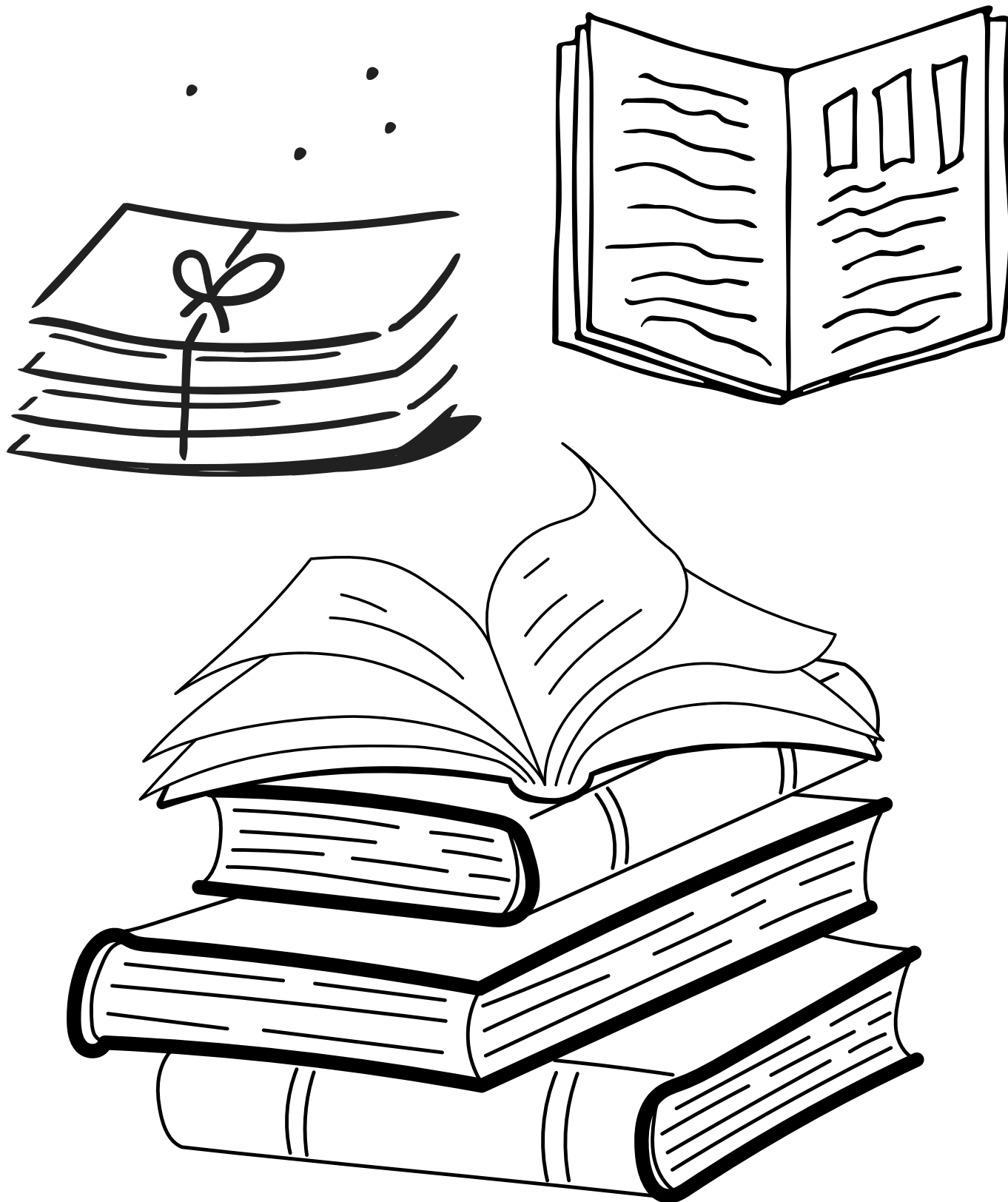
ŚMIECI

Prawidłowe sortowanie śmieci umożliwia poddanie większości z nich recyklingowi.
Recykling z kolei pozwala na odzyskanie surowców.

MAKULATURA

Aby ratować naturę, zbieraj makulaturę!

MAKULATURA

ZAKUPY

Idąc na zakupy weź ze sobą własną torbę
(najlepiej wykonaną z materiału) zamiast przynosić ze sklepu torebki plastikowe.
W ten sposób wytwarzasz mniej śmieci!

ZAKUPY

Zmarnowana żywność to:

- niepotrzebne dodatkowe emisje gazów cieplarnianych,
- lasy wycięte pod uprawy,
- zdegradowane gleby magazynujące mniej CO₂,
- niepotrzebnie zużyta energia do produkcji, przechowywania i przygotowania żywności,
- powiększające się składowiska odpadów i więcej metanu emitowanego do atmosfery.

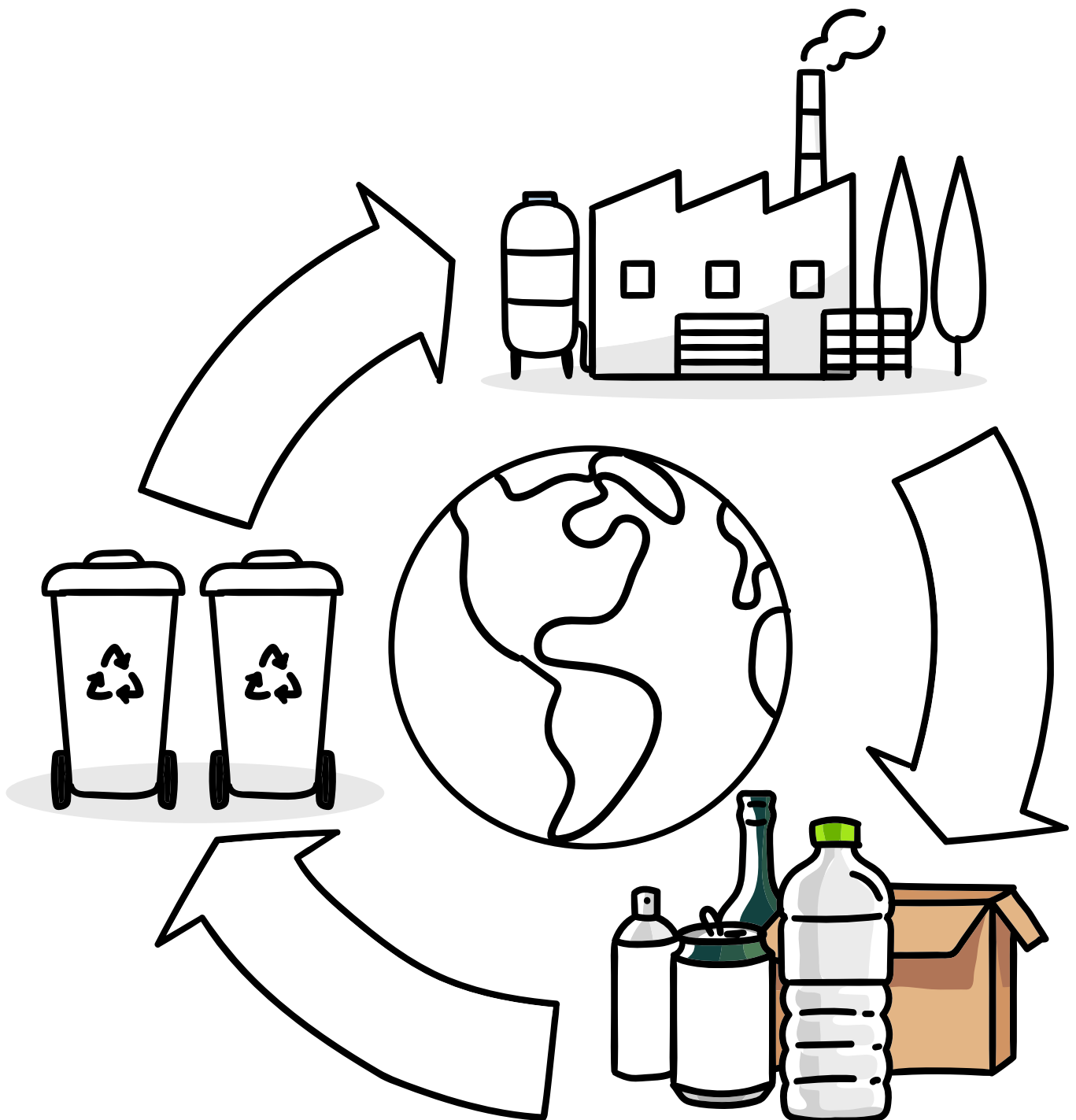

GOZ - GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

Planeta, na której żyjemy, jest zamkniętym ekosystemem, który ma ograniczoną zdolność do odnawiania swoich zasobów.

GOZ działa tak, aby produkt był używany jak najdłużej, następnie był przetwarzany i dopiero w ostateczności stał się odpadem. W obiegu zamkniętym koniec życia produktu jest zarazem początkiem życia nowego produktu. Wszystkie materiały zostają spożytkowane.

W GOZ nie ma odpadów – są tylko surowce.

ZASADY GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM (GOZ)

1. Przemyśl (Rethink)

Przemyśl swoje nawyki konsumpcyjne, oceń czy naprawdę potrzebujesz danego zakupu.

2. Ograniczaj (Reduce)

Ogranicz zużycie energii i wody, inwestuj w urządzenia o niskim zużyciu energii, wyłączaj nieużywane urządzenia, inwestuj w ubrania wysokiej jakości, wykonane z etycznie pozyskiwanych materiałów, które posłużą dłużej. Otaczaj się tylko tym, czego faktycznie używasz i co jest ci niezbędne do życia.

3. Wykorzystaj ponownie (Reuse)

Unikaj przedmiotów jednorazowego użytku, używaj wielorazowych opakowań, maksymalnie wykorzystuj to, co już masz. Oddaj, sprzedaj lub podziel się produktami, których już nie używasz. Zastanów się nad zakupem używanych zamiast nowych rzeczy. Poszukaj nowego zastosowania dla nieużywanych produktów.

4. Naprawiaj (Repair)

Naprawę zepsute urządzenia i sprzęty. Inwestuj w ubrania i obuwie dobrej jakości, a w razie potrzeby oddawaj je do naprawy.

5. Odnawiaj (Refurbish)

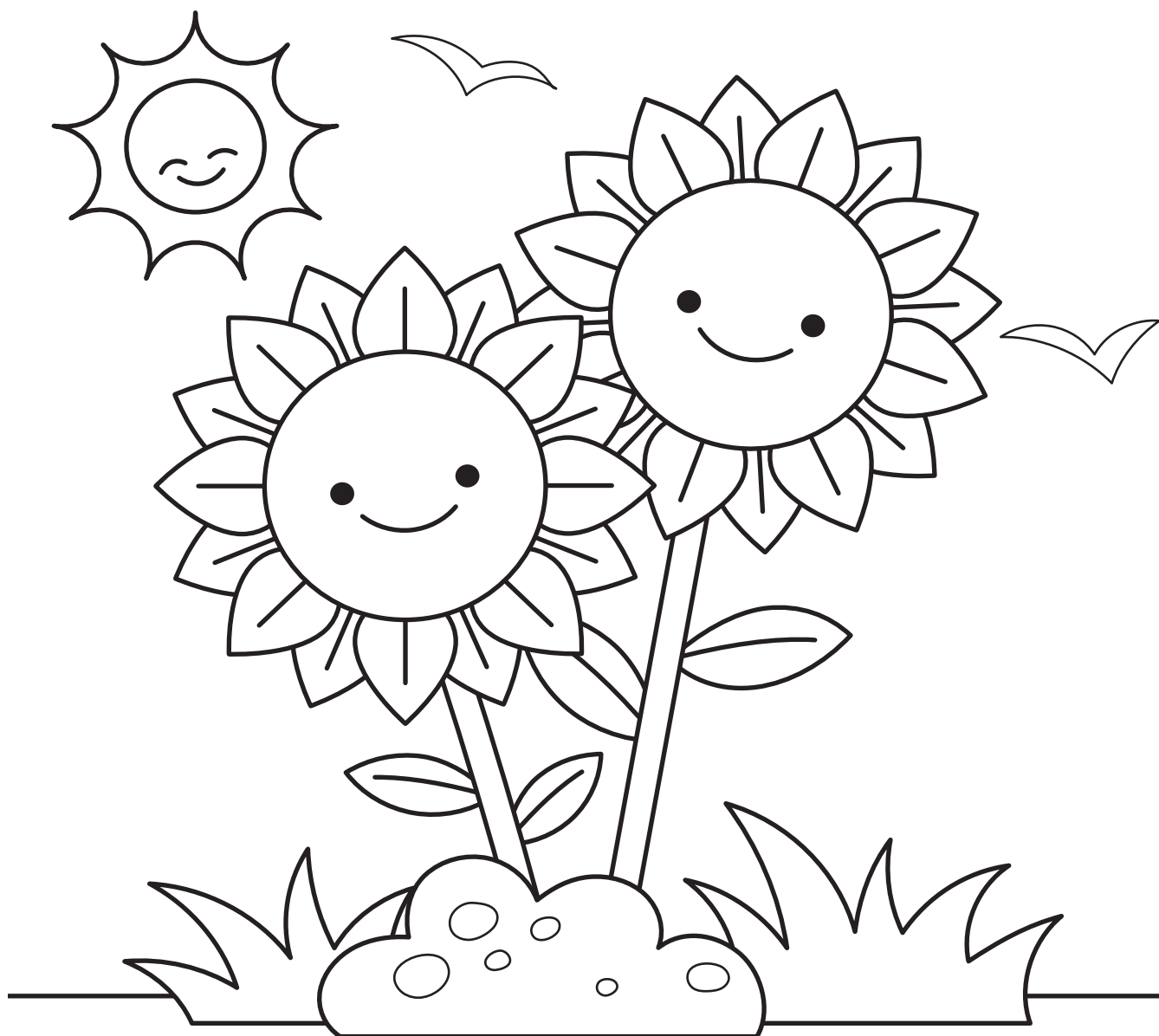
Odzyskaj stare meble i daj im nowe życie dzięki nowej farbie, ponownie wykorzystaj stare części garderoby, przekształcając je w nowoczesne modele.

6. Segreguj i przetwarzaj (Recycle)

Starannie segreguj odpady, odpady organiczne – kompostuj, zadbaj o to, żeby zbędne rzeczy zostały przerobione na coś pożytecznego.

7. Odzyskuj (Recover)

Odpady, które nie nadają się do recyklingu mogą być wykorzystane w całości lub częściowo.

Punkt doradztwa klimatycznego

Starostwo Powiatowe w Chełmie

pl. Niepodległości 1, 22-100 Chełm, pokój 147

tel. 82 562 75 11

e-mail: marta.balcerek@powiatchelmski.pl

powiatchelmski.pl/neutralnosc-klimatyczna

Projekt pn. „Podnoszenie świadomości mieszkańców Powiatu Chełmskiego w zakresie neutralności klimatycznej” dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 3.2 Dostosowanie do zmian klimatu i zapobieganie powodziom i suszy (typ projektu 5) Priorytetu III Ochrona zasobów środowiska i klimatu Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

W drodze do neutralności klimatycznej... Jak dbać o klimat w codziennym życiu?

Publikacja współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Wydawca:

Powiat Chełmski, pl. Niepodległości 1
22-100 Chełm
tel. 82 562 75 01
e-mail: sekretariat@powiatchelmski.pl
www.powiatchelmski.pl

Zdjęcia:

Starostwo Powiatowe w Chełmie
www.pixabay.com/pl
www.energieoszczedzamy.pl

ISBN: 978-83-972886-2-1

Chełm 2025
Egzemplarz bezpłatny

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

 lubelskie
Smakuj życie!